

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4337

[Total No. of Pages : 4

[6032]-SODL-3001

T.Y.B.Com.

**301 : BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK
(2019 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any 5) [5]

- i) There are _____ schedules in IT Act 2000.
(3, 4, 6)
- ii) Appeal against the national forum can be done in _____.
(District Court, High Court, Supreme Court)
- iii) The maximum _____ age limit of a person who can be member in state commission is
(65 years, 70 years, 60 years)
- iv) An agreement enforceable by law is a _____.
(Enforceable acceptance, accepted offer, approved promise, contract)
- v) _____ Matter cannot be referred to ADR.
(Customer complaints, Civil cases, Criminal cases)
- vi) The person writing the cheque is called _____.
(Drawer, Drawee, Payee)

B) Match the following. [5]

A - Group	B - Group
i) Sale of goods Act	a) 1881
ii) Information Technology Act	b) 2019
iii) The consumer Protection Act	c) 1930
iv) Negotiable Instrument Act	d) 2008
v) Limited Liability of partnership Act	e) 2000

P.T.O.

Q2) Attempt (any 5)

[25]

- a) What are the advantages of Limited Liability of Partnership (LLP)?
- b) Explain powers of Arbitrator.
- c) Write the functions of digital signature.
- d) What are the characteristics of Copyright?
- e) Explain Essential Elements of the valid contract.
- f) What are the characteristics of negotiable instruments?
- g) What are the types of partners?

Q3) Attempt (any 5)

[25]

- a) What are the characteristics of trademark?
- b) Explain the rights of unpaid seller.
- c) Explain the significance of E-commerce.
- d) Explain the concept of central consumer protection council.
- e) State the nature of the contract.
- f) What are the essentials of bill of exchange?
- g) Write the importance of Design.

Q4) Attempt (any 1)

[10]

- a) Explain the three-tier consumer's Disputes Redressal Commissions.
- b) Write the difference between Limited liability of partnership firm and Company.

Total No. of Questions : 4]

P4337

[6032]-SODL-3001

T.Y.B.Com.

301 : BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागी योग्य शब्द भरा. (कोणतेही पाच) [5]

- आय. टी. कायदा 2000 मध्ये परिशिष्टे आहेत.
(3, 4, 6)
- राष्ट्रीय मंचाविरुद्धची अपील येथे करता येते.
(जिल्हा न्यायालय, उच्च न्यायालय, सर्वोच्च न्यायालय)
- राज्य आयोगाच्या सदस्य व्यक्तीची कमाल वयोमर्यादा आहे.
(65, 70, 60)
- कायदयाने अमलबजावणी करता येणारा करार म्हणजे
(कायदयाने लागू करण्या योग्य स्वीकृती, स्वीकारलेली प्रस्ताव, मंजूर वचन)
- ही बाब लवादाकडे संदर्भित केल्या जाऊ शकत नाही.
(ग्राहकाच्या तक्रारी, दिवाणी तक्रारी, फौजदारी तक्रारी)
- धनादेश लिहणाऱ्या व्यक्तीला असे म्हणतात.
(आदेशकर्ता, आदेशार्थी, प्राप्तकर्ता)

ब) योग्य जोड्या जुळवा. [5]

	‘अ’ गट	‘ब’ गट
i)	मालविक्री कायदा	अ) 1881
ii)	माहिती तंत्रज्ञान कायदा	ब) 2019
iii)	ग्राहक संरक्षण कायदा	क) 1930
iv)	चलनक्षम दस्तऐवज कायदा	ड) 2008
v)	मर्यादित भागीदारी कायदा	इ) 2000

प्र.2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) जबाबदारीने मर्यादित भागीदारीचे फायदे कोणते?
- ब) लवावाचे अधिकार स्पष्ट करा.
- क) डिजिटल स्वाक्षरीची कार्ये लिहा.
- ड) कॉपीराईटसची वैशिष्ट्ये कोणती?
- इ) वैध कराराचे आवश्यक घटक स्पष्ट करा.
- फ) चलनक्षम दस्तऐवजाची वैशिष्ट्ये कोणती?
- य) भागीदारांचे प्रकार कोणते?

प्र.3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) ट्रेडमार्क्सची वैशिष्ट्ये कोणती?
- ब) अदत्त विक्रेत्याचे अधिकार स्पष्ट करा.
- क) ई-कॉमर्सचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ड) केंद्रीय ग्राहक संरक्षण परिषदेची संकल्पना स्पष्ट करा.
- इ) कराराचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- फ) हुंडी विनिमय पत्राच्या आवश्यक बाबी कोणत्या?
- य) डिझाइनचे महत्त्व लिहा.

प्र.4) कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) ग्राहक विवाद निवारण आयोगाची त्रिस्तरीय यंत्रणा स्पष्ट करा.
- ब) जबाबदारीने मर्यादित भागीदारी संस्था आणि कंपनी यातील फरक स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4338

[Total No. of Pages : 3

[6032]-SODL-3002

T.Y.B.Com.

302 : ADVANCED ACCOUNTING

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of Simple Calculator is allowed.*

Q1) A) Fill in the blanks and rewrite the sentence. (Attempt any FIVE) [5]

- a) Ex-interest basis means the purchase price of securities _____ interest.
(Rolls / excludes / takeover / outstanding)
- b) Internal Reconstruction means that the scheme will be carried out by means _____ of capital.
(Issue / rise / increase / reduction)
- c) Converting share of smaller denomination into larger denominations is called _____.
(Surrender / Face value / Consolidation / Market value)
- d) Co-operative Societies are not formed for earning _____.
(Loss / profit / income / expense)
- e) Forensic Accounting provides an accounting analysis suitable to be used in _____ proceedings.
(Useful / legal / notes / income)
- f) _____ is the indicated quotient of two mathematical expressions.
(Ratio / Proportion / Derivatives / Futures)
- g) Liquidity ratios measures the ability of a firm to meet its _____ obligations.
(Long term / current term / short term / medium term)

P.T.O.

B) State True or False. [5]

a) Ideal Liquid Ratio	i) Schedule no. 16
b) Branch Petty Cash Account	ii) Nil
c) Debtors Method	iii) 1 : 1
d) Cost of bonus share	iv) To ascertain actual petty expense
e) Rent paid	v) Synthetic Method

Q2) Attempt any FIVE. [25]

- Write a short note on AS-12 Accounting for Government Grants.
- Write a format of Income Statement (Profit and Loss Account) of a Banking Company Final Account.
- Write a short note on "Cash Flow Statement".
- Explain the terms 'Cum Interest' and 'Ex Interest'.
- What are the four categories in which loan assets are classified?
- Write accounting entries for Internal Reconstruction.
- Write a note on Operating Leverage and Financial Leverage.

Q3) Attempt any FIVE. [25]

- Calculate the Debtors Turnover Ratio and Debt Collection Period.

Credit Sales for the year	Rs. 12,000/-
Bills Receivable	Rs. 1,000/-
Debtors	Rs. 1,000/-
- Explain Branch Petty Cash Account.
- Explain Forensic Accounting.
- Write a short note on 'Accounting for Corporate Social Responsibility'.
- Write a short note on 'Types of Co-Operative Societies'.
- Write a short note on 'Types of Branches'.
- Explain Branch Stock Account in detail.

Q4) Attempt any ONE.

[10]

- a) Write a format of Balance Sheet of a Banking Company with details of particulars of all Schedules of Assets and Liabilities.
- b) From the following Balance Sheet of X ltd calculate the following ratios-
- i) Current Ratio
 - ii) Liquid Ratio
 - iii) Debt to Equity Ratio
 - iv) Gross Profit
 - v) Net Profit

Balance Sheet as on 31st March 2022

Liabilities	Amount	Assets	Amount
Equity Share Capital	1000000	Goodwill	500000
6% Preference Share Capital	500000	Plant and Machinery	600000
General Reserve	100000	Land and Building	700000
Profit and Loss	400000	Furniture	100000
Provision for taxation	176000	Inventories	600000
Bills Payable	124000	Bills Receivable	30000
Bank Over draft	20000	Sundry Debtors	150000
Sundry Creditors	80000	Bank	200000
12% Debentures	500000	Investment (Short Term)	20000
	2900000		2900000

Other Information

- 1) Total Sales - 6000000
- 2) Gross Profit - 3000000
- 3) Net Profit - 1500000

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4361

[Total No. of Pages : 4

[6032]-SODL-3003

T.Y.B.Com.

305 A : BUSINESS ADMINISTRATION - II

(2019 CBCS Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following. [10]

- i) _____ manages issues broadly related to recruiting, hiring, training, evaluating and rewarding employees.
 - a) Finance
 - b) Sales
 - c) Marketing
 - d) Human Resource
- ii) The full form of HRM is _____.
 - a) Human Relation Management
 - b) Humanistic Resource Management
 - c) Human Resource Management
 - d) Human Resourceful Management
- iii) The functions of HRM are related to _____.
 - a) Particular Department
 - b) Top Level Management
 - c) Whole Organization
 - d) Line Managers
- iv) Human Resource Management is primarily concerned with _____.
 - a) Sales
 - b) Dimensions of People
 - c) External Environment
 - d) Cost discipline
- v) Human Resource Planning is a part of _____ function of the organization.
 - a) Operational
 - b) Managerial
 - c) Analytical
 - d) Planning
- vi) Advertisement, television, radio ads and newspaper ads are _____ method of recruitment.
 - a) Internal
 - b) External
 - c) Third Party
 - d) Direct
- vii) _____ plays a positive role in solving marketing problems.
 - a) Marketing Research
 - b) Customer behaviour
 - c) Product Concept
 - d) Management

P.T.O.

- Q2)** Attempt any five out of seven from the following. [25]

- Q3)** Attempt any five out of seven from the following. [25]

- Q4)** Attempt any one out of two from the following. **[10]**

-

Total No. of Questions : 4]

P4361

[6032]-SODL-3003

T.Y.B.Com.

305 A : BUSINESS ADMINISTRATION - II

(2019 CBCS Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही 10 सोडवा.

[10]

- i) कर्मचारी भरती, नियुक्ती, प्रशिक्षण, मूल्यमापन आणि पुरस्कृत करण्याशी संबंधित समस्यांचे व्यवस्थापन करते.
अ) वित्त ब) विक्री
क) विपणन ड) मानवी संसाधन
- ii) एचआरएम (HRM) चे पूर्ण रूप आहे.
अ) ह्युमन रिलेशन मॅनेजमेंट
ब) ह्युमॅनिस्टिक रिसोर्स मॅनेजमेंट
क) ह्युमन रिसोर्स मॅनेजमेंट
ड) ह्युमन रिसोर्सफुल मॅनेजमेंट
- iii) मानवी संसाधन व्यवस्थापनाचे कार्य हे शी संबंधित आहे.
अ) विशिष्ट विभाग ब) उच्च स्तरिय व्यवस्थापन
क) पूर्ण संस्था ड) साखळी व्यवस्थापक
- iv) मानवी संसाधन व्यवस्थापन हे मुळतः शी संबंधित आहे.
अ) विक्री ब) व्यक्तींचे पैलू
क) बाह्य पर्यावरण ड) खर्च शिस्त
- v) मानवी संसाधन नियोजन हे संस्थेच्या कार्याचा एक भाग आहे.
अ) कार्यकारी ब) व्यवस्थापकिय
क) विश्लेषणात्मक ड) नियोजन
- vi) जाहिरात, दूरदर्शन, रेडिओ व वर्तमानपत्रातील जाहिरात या कर्मचारी भरतीच्या पद्धती आहेत.
अ) अंतर्गत ब) बाह्य
क) त्रयस्त व्यक्ती ड) प्रत्यक्ष
- vii) हे विपणनाची समस्या सोडविण्यात सकारात्मक भूमिका बजावते.
अ) विपणन संशोधन ब) ग्राहक वर्तन
क) उत्पादन संकल्पना ड) व्यवस्थापन

- viii) म्हणजे एका कंपनीकडून एकापेक्षा जास्त उत्पादने बाजारात आणणे.
 अ) उत्पादन मिश्र ब) बाजार विभाजन
 क) प्रचार मिश्र ड) वितरण मिश्र
- ix) ही विपणनाची सर्वात जुनी संकल्पना आहे.
 अ) वस्तू ब) विनियम
 क) उत्पादन ड) विपणन
- x) लोकसंख्याशास्त्रीय विभाजनाचा घटक आहे.
 अ) व्यक्तिमत्व ब) वय
 क) वृत्ती ड) वरीलपैकी सर्व
- xi) बाजाराचे विभाजन हे मार्केटरची कृती आहे.
 अ) प्राथमिक ब) दुय्यम
 क) तृतीय ड) वरीलपैकी नाही
- xii) हा वस्तू जीवचक्राचा टप्पा आहे.
 अ) परिचय ब) वाढ
 क) परिपक्वता ड) वरीलपैकी सर्व

प्र.2) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) 'मानवी संसाधन' विकास यावर टिप लिहा.
 ब) भरतीचे अंतर्गत स्रोत स्पष्ट करा.
 क) मानवी संसाधन व्यवस्थानाची उद्दीष्टे स्पष्ट करा.
 ड) कामगिरी व्यवस्थापन व कामगिरी मूल्यांकन यातील फरक स्पष्ट करा.
 इ) अंतर्गत संज्ञापनाचा आपणास काय अर्थबोध होतो?
 फ) विपणन मिश्रची व्याप्ती सांगा.
 य) किंमतीची उद्दीष्टे कोणती आहेत?

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) विविध नेतृत्व कौशल्ये स्पष्ट करा.
 ब) भरती प्रक्रिया नियंत्रित करणारे घटक कोणते आहेत?
 क) मूल्यांकन केंद्रे यावर टिप लिहा.
 ड) प्रशिक्षण कार्यक्रमाच्या परिणामांचे मूल्यांकन करण्याची तंत्रे स्पष्ट करा.
 इ) 'विक्री व विपणन' यामधील फरक स्पष्ट करा.
 फ) विपणन मिश्रचे महत्व सांगा.
 य) प्रचार मिश्रची उद्दीष्टे स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही 1 प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) मानवी संसाधनाचा अर्थ सांगून त्याची उद्दीष्टे व व्याप्ती स्पष्ट करा.
 ब) वस्तू जीवचक्रामधील विविध पाय-या स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4362

[Total No. of Pages : 4

[6032]-SODL-3004

T.Y. B.Com.

305 (B) : BANKING & FINANCE - II

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Attempt any Five

[5]

- i) Who controls the capital market in India?
 - a) SEBI
 - b) RBI
 - c) IRDA
 - d) NABARD
- ii) Nifty is the index of
 - a) BSE
 - b) OTCEL
 - c) NSE
 - d) CSH
- iii) Which of the following is not related with money market?
 - a) Treasure Bills
 - b) Commercial money
 - c) Cheque
 - d) Shares
- iv) Who is the regulator of Insurance sector in India.
 - a) RBI
 - b) SEBI
 - c) IRDA
 - d) MCX
- v) What is index of Bombay stock Exchange?
 - a) Sensex
 - b) Nifty
 - c) Do-Jones
 - d) Nikki

P.T.O.

- vi) The prime objective of SEBI Act, 1992 is the protect to interest of?
a) Creditor	b) Investor
c) Chairman	d) Director

B) Match the Pairs [5]

i) Regulator of Capital Market	a) 1956
ii) SEBI	b) SEBI
iii) Exchange Rate	c) 1988
iv) UTI	d) Foreign Exchange Market
v) LIC	e) 1964

Q2) Attempt any five [25]

- Explain in detail function of SEBI?
- State the deficiencies of Indian Money Market?
- State the function of foreign Exchange market?
- Explain the concepts of Primary Market & secondary Market?
- Write short note career opportunities in Stock Market.
- Write short note on Housing Finance Companies.
- State the participants of Capital Market?

Q3) Attempt any five [25]

- Write short note on IRDA
- Explain in detail function of Indian Money market?
- Write short note 'Recent Development of foreign Exchange market'.
- Write short note on NSE
- State the types of Share Trading?
- Write short note on Mutual fund.
- Write short note on LIC.

Q4) Attempt any one. [10]

- Define Indian financial system? Explain in detail Structure of Indian financial system?
- Define Capital Market? Explain in detail function of Capital Market?

* * *

Total No. of Questions : 4]

P4362

[6032]-SODL-3004

T.Y. B.Com.

305 (B) : BANKING & FINANCE - II

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजव्या बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

प्र.1) अ) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5]

- i) भारतातील भांडवल बाजारावर कोणाचे नियंत्रण असते.
अ) सेबी ब) आर. बी. आय.
क) आर.आर.डी.ए. ड) नाबार्ड
- ii) निफ्टी हा चा निर्देशांक आहे.
अ) बी.एस.ई. ब) ओ.टी.सी.ई.एल.
क) एन.एस.ई. ड) सी.एस.एच.
- iii) खालीलपैकी कोणती बाब नानेबाजारशी निगडीत नाही.
अ) कोषागार पत्र ब) व्यावसाईक पैसा
क) धनादेश ड) समभाग
- iv) भारतीय विमा क्षेत्राची नियामक संस्था कोणती आहे?
अ) आर.बी.आय. ब) सेबी
क) आय.आर.डी.ए. ड) एम.सी.एक्स.
- v) मुंबई शेअर बाजाराचा निर्देशांक आहे.
अ) सेन्सेक्स ब) निफ्टी
क) डो-जोन्स ड) निक्की
- vi) सेबी कायदा 1992 चे मुख्य उद्दिष्ट चे रक्षण आहे.
अ) धनको ब) गुंतवणूकदार
क) अध्यक्ष ड) संचालक

- ब) जोड्या जुळवा. [5]
i) भांडवल बाजार नियामक	अ) 1956
ii) सेबी	ब) सेबी
iii) विनिमय दर	क) 1988
iv) यु.टी.आय.	ड) विदेशी विनिमय बाजार
v) LIC	इ) 1964

प्र.2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [25]

- अ) सेबीची कार्ये स्पष्ट करा.
ब) भारतीय नाणे बाजारातील कमतरता स्पष्ट सांगा.
क) विदेशी विनिमय बाजाराची कार्ये सांगा.
ड) प्राथमिक आणि दुय्यम बाजाराच्या संकल्पना स्पष्ट करा.
इ) शेअर बाजारातील करिअर संधी यावर टीप लिहा.
फ) टीप लिहा गृह वित्त कंपन्या.
य) भांडवल बाजारातील सहभागी घटक सांगा.

प्र.3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [25]

- अ) टीप लिहा IRDA.
ब) भारतीय नाणे बाजाराची कार्ये स्पष्ट करा.
क) विदेशी विनिमय बाजारातील अलीकडील विकास यावर टीप लिहा.
ड) टीप लिहा NSE.
इ) शेअर ट्रेडिंगचे प्रकार सांगा.
फ) टीप लिहा परस्पर निधी.
य) भारतीय आयुर्विमा महामंडळ टीप लिहा.

प्र.4) कोणतेही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) भारतीय वित्तीय प्रणालीची व्याख्या लिहा. भारतीय वित्तीय प्रणालीची रचना सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) भांडवल बाजाराची व्याख्या लिहा. भांडवल बाजाराची कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4363

[Total No. of Pages :3

[6032]- SODL -3005

T.Y.B.Com.

305 (C) : BUSINESS LAW'S AND PRACTICES - II
(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following **[10×1=10]**

- a) The factories act come into existence in _____
 - i) 1948
 - ii) 1950
 - iii) 1970
 - iv) 1952
- b) The right to information act come into existence in _____
 - i) 2006
 - ii) 2007
 - iii) 2005
 - iv) 2004
- c) Which of the following are the principles of Ethics in business?
 - i) Honesty
 - ii) Integrity
 - iii) Loyalty
 - iv) All of these
- d) Majority must prevails is the principle of ____ management.
 - i) Company
 - ii) Business
 - iii) Partnership
 - iv) Corporate
- e) _____ When was the first industrial disputes act passed in India?
 - i) 1949
 - ii) 1930
 - iii) 1947
 - iv) 1977

P.T.O.

- f) _____ Means all remuneration paid in cash if their terms of the contract are fulfilled.
- i) Wages
 - ii) Salary
 - iii) Incentive
 - iv) None of these
- g) _____ Means to be free from an obligation or liability imposed on others.
- i) Exempt
 - ii) Deposit
 - iii) Pension
 - iv) Amendment
- h) _____ When did the employees provident fund Miscellaneous provisions act come into force?
- i) 1948
 - ii) 1953
 - iii) 1952
 - iv) 1968
- i) _____ is a form of retirement benefits
- i) Salary
 - ii) Wages
 - iii) Provident fund
 - iv) Tax
- j) _____ Implies tyrannical and cruel treatment to any member or members.
- i) Pension
 - ii) Wages
 - iii) Oppression
 - iv) Salary
- k) _____ Governance is a concept Rather than an individual instrument.
- i) Social
 - ii) Service
 - iii) Corporate
 - iv) Public
- l) _____ Is the state of being legally responsible for something.
- i) Asset
 - ii) Liability
 - iii) Wages
 - iv) Salary

Q2) Attempt any five out of seven from the following.

[5×5=25]

- a) Write short note on unfair labour practices.
- b) Write a short note on provident fund
- c) Explain the characteristics of company.
- d) Write a short note on Audit.
- e) Explain cadbury committee.
- f) Explain objectives of the factories Act 1948.
- g) Explain classification of labour laws.

Q3) Attempt any five out of seven from the following.

[5×5=25]

- a) Explain the characteristics of company.
- b) Mention the classification of labour laws.
- c) Write a short note on the labour policy of India.
- d) Write a short note on Incorporation of company.
- e) State the legal provisions regarding compromise.
- f) Write short note on corporate Governance.
- g) Write a short note on medical benefit council.

Q4) Attempt any one out of two from the following.

[1×10=10]

- a) Explain the remedies and rights of the minority shareholders.
- b) Explain the principles of business Ethics.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4364

[Total No. of Pages : 4

[6032]-SODL-3006

T.Y.B.Com.

305 E : COST & WORKS ACCOUNTING - II

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions carry equal marks.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following marks. **[10×1=10]**

- a) Normal Bad debts is an example of _____ overheads.
(purchase / selling / prime / income)
- b) Process Costing is a _____ of Costing.
(Technique / Tool / Method / Principle)
- c) Cost of Insurance will be apportioned on the basis of _____
(Area Occupied / No. of Workers / Asset Value / Direct Material)
- d) Overhead is an aggregation of _____
(Direct Cost / Indirect Cost / Prime Cost / Imputed Cost)
- e) _____ is the last step in Accounting of Overheads
(Collection / Classification / Apportionment / Absorption)
- f) _____ costing is useful in construction industry.
(Job / Contract / Batch / Process)
- g) Basis for apportionment of canteen expenses is _____
(Area Occupied / Direct Material / No. of workers / Asset Value)
- h) _____ costing is useful in hotel industry.
(Job / Contract / Process / Service)
- i) The Loss of the quantity in the process due to evaporation is _____
(Abnormal Gain / Abnormal Loss / Normal Loss / Spoilage)
- j) _____ certifies the work in contract costing
(Contractor / Contractee / Architect / Supervisor)
- k) Cost Accounting Standard 11 is about _____
(Employee Cost / Administrative Overheads / Material Cost / Classification of Cost)
- l) Total of all direct expenses is _____
(Overheads / Indirect Cost / Prime Cost / Sunk Cost)

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of seven from the following.

[5×5=25]

- a) Explain the importance of Activity Based Costing.
- b) What do you mean by Abnormal Gain and Abnormal Loss in Process costing?
- c) Explain in detail element wise classification of cost.
- d) Explain the features of contract costing.
- e) Distinguish between Fixed overheads and Variable overheads.
- f) Following is the data relating to a process - During a monthly period 1000 units are produced.

Particulars	Process I
Direct material	2000
Direct labour	1500
Direct expense	300
Indirect expenses	2250

Prepare process I account showing the total cost per unit and transfer the balance to Finished goods account.

- g) A Delhi- Jaipur Transport Co. runs 4 buses between two towns which are 50 kilometres apart. The seating capacity of each bus is 50 passengers and actual passengers carried are 80% of the seating capacity. All the 4 buses run on 25 days in a month and each bus makes one round trip per day. Calculate passenger-Kilometres.

Q3) Attempt any five out of seven from the following.

[5×5=25]

- a) Explain the concept of Batch Costing.
- b) Describe Joint and By Products.
- c) Distinguish between allocation and apportionment of overheads.
- d) Explain the term ABC (Activity Based Costing).
- e) What do you mean by under and Over Absorption of overheads?

- f) Ascertain the amount to be transferred to the Profit & Loss account in a contract as per the data give below.

Value of Work Certified = Rs. 4,00,000

Contract Price = Rs. 6,00,000

Cash Received from contractee = Rs. 2,00,000

Notional Profit = Rs. 75,000

- g) In I Ltd there are two Production Departments viz A and B and two Service Departments C and D. C department provides services to A and B in the ratio of 2:3 and D provides services to A and B in the ratio of 6:1

The other details as regards to the expenses and other charges for the period ended 31st March 2021 are as follows.

Particulars	Amt
Rent Rates and Taxes	40,000
Insurance	15,000
Electricity	5,000
Motive Power	20,000
Depreciation	2,00,000
Amenities to Staff	13,000

Additional Information

Particulars	Production	departments	Service departments	
	"A"	"B"	"C"	"D"
Assets value Rs	10,00,000	5,00,000	4,00,000	1,00,000
Floor Area sq..ft.	8000	6000	4000	2000
Number of Light Points Numbers	40	30	15	15
H.P. of machines H.P.	800	500	400	300
Number of workers Numbers	75	50	50	25
Direct wages Rs.	2200	1400	1000	875

You required to prepare a statement showing distribution of overheads costs.

Q4) Attempt any one out of two from the following.

[1×10=10]

- a) From the following data calculate the cost per running mile of Road Lines Transport Co.

Particulars	
Mileage run (annual)	15000 miles
Cost of vehicle	Rs.250000
Road License (annual)	Rs.7500
Annual Insurance	Rs.7000
Annual Garage Rent	Rs.7250
Supervision and Salaries (annual)	Rs.24000
Drivers wages per hour	Rs. 30
Cost of fuel per liter	Rs.20
Miles run per liter	20 miles
Repairs and Maintenance per mile	Rs. 1.65
Tyre Allocation Per mile	Rs. 0.80
Estimated life of vehicle	100000 miles

Charge interest at 15% on the cost of vehicle. The vehicle runs 20 miles per hour on an average.

OR

- b) Explain in detail:- Behavior wise and function wise classification of cost.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-4365

[Total No. of Pages : 4

[6032]-SODL-3007

T.Y. B.Com.

305G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - II

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right side indicate full marks.

Q1) Fill in the blank (Any Ten) :

[10]

- i) The Government initiative _____ was launched to the Covid-19 impact on MSME to provide financial support.
(Ayushman Bharat Yojna, Atmanirbhar Bharat Yojna, Pradhan Mantri Abhas Yojna)
- ii) _____ is the primary sector in which MSMEs operate.
(Education, Information Technology, Manufacturing and Services)
- iii) District Industries Centers (DICs) are established to _____.
(facilitate large multinational corporations, provide financial aid to agricultural sector, promote rural industrialization and entrepreneurship)
- iv) _____ types of businesses are eligible for Udyog Adhaar Registration and related benefits.
(Large corporations, Manufacturing, Micro Small & Medium manufacturing and services)
- v) _____ can lead to reduced access to credit, decreased consumer spending and bankruptcies.
(Political, Financial, Cash)
- vi) _____ Crisis can result in confusion, decreased morale, loss of productivity and potential financial losses.
(Cash, Leadership, Prosperity)
- vii) _____ is the basis for categorizing enterprises as Micro, Small, or Medium.
(Age of company, Profitability, Size of company's workforce & investment)
- viii) _____ is the primary role of a technical consultancy organization.
(Manufacturing products, Providing legal services, Advising in technical fields)

P.T.O.

- ix) SISI is an organization established to primary assist _____.
(Large Enterprises, Medium Size Enterprises, Small & Micro Enterprises)
- x) _____ type of Business Idea involves creating and selling online courses.
(Event Planning, Freelance Writing or Design, Online Course Platform)
- xi) _____ is the focus of capacity building and skill development programs for MSMEs.
(Promoting sustainability, Enhancing technical capabilities, Advocating for policy)
- xii) A start-up's competitive advantage often lies in its _____.
(Production capacity, Uniqueness & Innovation, High Profitability)

Q2) Attempt Any Five :

[25]

- a) Discuss 'Atma Nirbhar Bharat Abhiyan'.
- b) Which services are covered under MSME.
- c) Explain the concept of Project for Retail Store.
- d) What is 'Khadi and Village Industries Commission'?
- e) Explain the Steps in Business Plan.
- f) Explain shortly 'Turn Around Strategies'.
- g) Explain the term 'Start-Up' with examples.

Q3) Attempt Any Five :

[25]

- a) What is the eligibility for the MSME?
- b) Describe the Classification of Project.
- c) What is Project Audit?
- d) What is NIESBUD?
- e) Explain the Technical Aspects in Business Plan.
- f) What is Udyog Adhar Registration Consultancy?
- g) What is Sickness?

Q4) Attempt Any One :

[10]

- a) Explain in detail the advantages of Start-up.
- b) Explain in detail the reasons for failure of Project.

P-4365

[6032]-SODL-3007

T.Y. B.Com.

305G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - II

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजव्या बाजूचे आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्रश्न 1)** रिक्त जागा भरा. (कोणतेही दस) [10]
- i) आर्थिक सहाय्य देण्यासाठी MSME वर कोविड-19 च्या प्रभावासाठी हा सरकारी उपक्रम सुरू करण्यात आला.
(आयुष्मान भारत योजना, आत्मनिर्भर भारत योजना, प्रधानमंत्री आभास योजना)
- ii) हे प्राथमिक क्षेत्र आहे ज्यामध्ये एमएसएमई कार्यरत आहेत.
(शिक्षण, माहिती तंत्रज्ञान, उत्पादन आणि सेवा)
- iii) जिल्हा उद्योग केंद्रे (DICs) यासाठी स्थापन करण्यात आली आहेत.
(मोठ्या बहुराष्ट्रीय कंपन्यांना सुविधा देणे, कृषी क्षेत्राला आर्थिक मदत देणे, ग्रामीण औद्योगिकीकरण आणि उद्योजकतेला चालना देणे)
- iv) प्रकारचे व्यवसाय उद्योग आधार नोंदणी आणि संबंधित लाभांसाठी पात्र आहेत.
(मोठ्या कंपन्या, उत्पादन, सूक्ष्म लघु आणि मध्यम उत्पादन आणि सेवा)
- v) मुळे क्रेडिट च्या संधी कमी होतात, ग्राहकांचा खर्च कमी होतो आणि दिवाळखोरी होऊ शकते.
(राजकीय, आर्थिक, रोख)
- vi) संकटामुळे गोंधळ होणे, मनोधैर्य कमी होणे, उत्पादकता कमी होणे आणि संभाव्य आर्थिक नुकसान होऊ शकते.
(रोख, नेतृत्व, समृद्धी)
- vii) सूक्ष्म, लघु किंवा मध्यम अशा उद्योगांचे वर्गीकरण करण्यासाठी हा आधार आहे.
(कंपनीचा कालावधी, नफा, कंपनीच्या कर्मचाऱ्यांची संख्या आणि गुंतवणूक)
- viii) ही तांत्रिक सल्लागार संस्थेची प्राथमिक भूमिका आहे.
(उत्पादने तयार करणे, कायदेशीर सेवा प्रदान करणे, तांत्रिक क्षेत्रात सल्ला देणे)

- ix) SISI ही यांसाठी प्राथमिक सहाय्यासाठी स्थापन केलेली संस्था आहे.
(मोठे उद्योग, मध्यम आकाराचे उद्योग, लघु आणि सूक्ष्म उपक्रम)
- x) प्रकारच्या व्यवसाय कल्पना यामध्ये ऑनलाइन कोर्स तयार करणे आणि विक्री करणे यांचा समावेश असतो.
(इव्हेंट प्लॅनिंग, फ्रीलान्स रायटिंग किंवा डिझाइन, ऑनलाइन कोर्स प्लॅटफॉर्म)
- xi) हे एमएसएमईच्या क्षमता निर्माण आणि कौशल्य विकास कार्यक्रमांचे केंद्रबिंदू आहे.
(स्थिरतेला चालना देणे, तांत्रिक क्षमता वाढवणे, धोरणासाठी समर्थन करणे)
- xii) स्टार्ट-अपचा स्पर्धात्मक फायदा अनेकदा त्याच्या यामध्ये असतो.
(उत्पादन क्षमता, वेगळेपण आणि नाविन्यता, उच्च नफा)

प्रश्न 2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) 'आत्मा निर्भार भारत अभियान' वर चर्चा करा.
- ब) एमएसएमई अंतर्गत कोणत्या सेवा समाविष्ट आहेत?
- क) रिटेल स्टोअरसाठी प्रकल्पाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ड) 'खादी आणि ग्रामोद्योग आयोग' म्हणजे काय?
- इ) व्यवसाय योजनेतील पायऱ्या स्पष्ट करा.
- फ) 'पुनरुज्जीवन रणनीती' चे थोडक्यात स्पष्टीकरण करा.
- य) 'स्टार्ट-अप' ही संज्ञा उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) एमएसएमईसाठी काय पात्रता आहे?
- ब) प्रकल्पाच्या वर्गीकरणाचे वर्णन करा.
- क) प्रोजेक्ट ऑडिट म्हणजे काय?
- ड) एन आय ई एस बी यू डी (NIESBUD) म्हणजे काय?
- इ) व्यवसाय योजनेतील तांत्रिक बाबी स्पष्ट करा.
- फ) उद्योग आधार नोंदणी सल्लागार म्हणजे काय?
- य) व्यावसायिक आजारपण म्हणजे काय?

प्रश्न 4) कोणतेही एक सोडवा.

[10]

- अ) स्टार्ट-अपचे फायदे तपशीलवार सांगा.
- ब) प्रकल्प अपयशी होण्याची कारणे सविस्तरपणे सांगा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-4366

[Total No. of Pages : 4

[6032]-SODL-3008

T.Y. B.Com.

305-H : MARKETING MANAGEMENT - II

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Attempt any five :

[5]

- i) The quantity of a commodity purchased at a particular time at a particular price is _____ of that commodity.
 - a) Supply
 - b) Demand
 - c) Price
 - d) Distribution
- ii) _____ organization it is a charity organization.
 - a) Business organization
 - b) Non-Business organization
 - c) Government organization
 - d) None of above
- iii) _____ means there is an action plan in away.
 - a) Brand strategy
 - b) New Brand
 - c) Sale of goods
 - d) Purchase of goods
- iv) _____ is an important part of the digital economy.
 - a) Market place
 - b) Business
 - c) Email marketing
 - d) Currency
- v) _____Exploitation of consumers can be stopped on the basis of following law's.
 - a) Consumer Act
 - b) Consumer protection Act
 - c) Patent Act
 - d) Right Act
- vi) Doing business with more than one nation means_____
 - a) Local business
 - b) Global Business
 - c) National business
 - d) None of above

P.T.O.

B) Match the pairs :

[5]

i) Non profit organization	a) Time series Analysis
ii) Patent Act	b) 1999
iii) Consumer Protection Act	c) 2002
iv) Trade Mark Act	d) 1986
v) Forecasting Techniques	e) Chairtable trust

Q2) Attempt any Five.

[25]

- a) Explain the types of Non-Profit organization.
- b) Short note on Marketing organization.
- c) Explain the types of Brand Building strategies.
- d) Short note on Bureau of Indian standard Act.
- e) Explain the features of Global Marketing.
- f) Explain the importance of cyber security marketing.
- g) Explain the features of Agri Products.

Q3) Attempt any Five.

[25]

- a) Explain the problems of Non-Profit organizations?
- b) Explain the types of marketing organization?
- c) Short note on Brand strategy?
- d) Explain the function of Bureau of Indian standard Act?
- e) Short note on Global marketing strategies.
- f) Explain the types of Agriculture marketing.
- g) Short note on Trade Act 1999.

Q4) Attempt Any one.

[10]

- a) Define sales forecasting? Explain in detail forecasting methods?
- b) Explain the need and importance of cyber security marketing?

[6032]-SODL-3008

T.Y. B.Com.

305-H : MARKETING MANAGEMENT - II

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) अ) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [5]
- i) विशिष्ट वेळी, विशिष्ट किमतीला वस्तुंचे जितके नग खरेदी केले जातात ती त्या वस्तुची होय.
- अ) पुरवठा ब) मागणी
क) किंमत ड) वितरण
- ii) धर्मदाय संस्था हि संस्था आहे.
- अ) व्यावसायिक संस्था ब) अ-व्यावसायिक संस्था
क) शासकीय संस्था ड) या पैकी नाही
- iii) म्हणजे एक प्रकारे कृती आराखडा असतो.
- अ) चिन्हांकण व्युहरचना ब) नविन ब्रॅन्ड
क) वस्तुंची विक्री ड) वस्तुंची खरेदी
- iv) हा डिजिटल विपणनाचा एक महत्वाचा भाग आहे.
- अ) बाजारपेठ ब) व्यावसाय
क) ई-मेल विपणन ड) चलन
- v) या कायद्याच्या आधारे ग्राहकांचे होणारे शोषण थांबवीता येते.
- अ) ग्राहक कायदा ब) ग्राहक संरक्षण कायदा
क) पेटंट कायदा ड) हक्क कायदा
- vi) एका पेक्षा अधिक राष्ट्रासोबत व्यवसाय करणे म्हणजे होय.
- अ) स्थानिक व्यवसाय ब) जागतिक व्यवसाय
क) राष्ट्रीय व्यवसाय ड) या पैकी नाही

- ब) जोड्या जुळवा. [5]
अ) विना नफा संस्था	i) वेळ मालिका विश्लेषण
ब) पेटेंट कायदा	ii) 1999
क) ग्राहक संरक्षण कायदा	iii) 2002
ड) व्यापार चिन्ह कायदा	iv) 1986
इ) विक्री अंजाद तंत्र	v) धर्मादाय संस्था

प्रश्न 2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [25]

- अ) विना नफा संस्थेचे प्रकार स्पष्ट करा.
ब) विपणन संघटना टिप लिहा.
क) चिन्हांकण व्युहरचनेचे प्रकार स्पष्ट करा.
ड) भारतीय प्रमाणक अधिनियम टिप लिहा.
इ) जागतिक विपणनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा?
फ) सायबर सिक्युरिटी विपणनाचे महत्त्व सांगा?
य) कृषी उत्पादनांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा?

प्रश्न 3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [25]

- अ) विना नफा संस्थांना भेडसवनाच्या समस्या स्पष्ट करा.
ब) विपणन संघटनेचे प्रकार स्पष्ट करा?
क) टिप लिहा चिन्हांकण व्युहरचना.
ड) भारतीय नामांकन कार्यालयाची कार्ये स्पष्ट करा?
इ) टिप लिहा जागतिक विपणन व्यवस्थापनाचे धोरण
फ) कृषी विपणनाचे प्रकार स्पष्ट करा?
य) टिप लिहा व्यापारी चिन्ह कायदा 1999

प्रश्न 4) कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) विक्री अंदाजाची व्याख्या सांगून विक्री अंदाजाच्या पद्धती स्पष्ट करा?
ब) सायबर सिक्युरिटी विपणनाची गरज आणि महत्त्व स्पष्ट करा?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-4367

[Total No. of Pages : 4

[6032]-SODL-3009

T.Y. B.Com.

INSURANCE, TRANSPORT & TOURISM - II

(2019 Pattern) (305K)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any Ten out of Twelve from the following :

[10]

- a) What is surrender value?
- b) What is premium?
- c) What is Nomination?
- d) What is mean by convertible policies?
- e) Define Time value of money.
- f) Define Uncertainty.
- g) What is Tourism Demand?
- h) Define Transport.
- i) Define - Travel Agent.
- j) What is tour sector?
- k) What is mean by Tourist Accommodation?
- l) What is full form IATO?

P.T.O.

Q2) Attempt any Five out of Seven from the following : [25]

- a) Classify the financial and non-financial risks.
- b) Write short note on Days of Grace.
- c) What are the basic features of marine insurance?
- d) Explain the Relationship Between Tourism and Transport.
- e) State the types of Tourist Accommodations.
- f) State the role of UNWTO.
- g) Discuss the functions of TAAI.

Q3) Attempt any Five out of Seven from the following : [25]

- a) Paid up Policy.
- b) Types of Marine Insurance.
- c) State the Investment aspect of Life Insurance.
- d) State the features of the Motor Vehicle Act 1888.
- e) Type of Transport.
- f) Career in Tourism Business in India.
- g) State the Importance of tour operator.

Q4) Attempt any One out of Two from the following : [10]

- a) What is mean by Tour operator? State Types and Functions of Tour operator.
- b) What are the main features of Consumer Protection Act 1986?

Total No. of Questions : 4]

P-4367

[6032]-SODL-3009

T.Y. B.Com.

INSURANCE, TRANSPORT & TOURISM - II

(2019 Pattern) (305K)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) उजवीकडील आकडे प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील पैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) सरेंडर व्हॅल्यू (सोड किंमत) म्हणजे काय?
- ब) प्रीमियम (विमा हप्ता) म्हणजे काय?
- क) नामांकन म्हणजे काय?
- ड) परिवर्तनीय विमापत्र म्हणजे काय?
- इ) पैशाचे वेळेचे मूल्य परिभाषित करा.
- फ) अनिश्चिततेची व्याख्या करा.
- य) पर्यटनाची मागणी म्हणजे काय?
- र) वाहतुकीची व्याख्या करा.
- ल) व्याख्या करा- ट्रॅव्हल एजंट
- व) टूर क्षेत्र म्हणजे काय?
- श) पर्यटक निवास म्हणजे काय?
- ष) IATO म्हणजे काय?

प्रश्न 2) खालील पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) आर्थिक आणि गैर-आर्थिक जोखमींचे वर्गीकरण करा.
- ब) सवलतीचे दिवस (डेज ऑफ ग्रेस) वर थोडक्यात टीप लिहा.
- क) सागरी विम्याची मूलभूत वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?
- ड) पर्यटन आणि वाहतूक यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
- इ) पर्यटकांच्या निवासाचे प्रकार सांगा.
- फ) UNWTO ची भूमिका सांगा.
- य) TAAI च्या कार्याची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालील पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) (पेड अप) हप्तामुक्त विमापत्र
- ब) सागरी विम्याचे प्रकार
- क) जीवन विम्याच्या गुंतवणुकीचे पैलू सांगा.
- ड) मोटार वाहन कायदा 1888 ची वैशिष्ट्ये सांगा.
- इ) वाहतुकीचे प्रकार
- फ) भारतात पर्यटन व्यवसायात करिअर
- य) टूर ऑपरेटरचे महत्त्व सांगा.

प्रश्न 4) खालील दोन प्रश्नांपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) टूर ऑपरेटर म्हणजे काय? टूर ऑपरेटरचे प्रकार आणि कार्ये सांगा.
- ब) ग्राहक संरक्षण कायदा 1986 ची मुख्य वैशिष्ट्ये कोणती आहेत.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-4368

[Total No. of Pages : 4

[6032]-SODL-3010

T.Y. B.Com.

306A : BUSINESS ADMINISTRATION - III

(2019 Pattern) (CBCS)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any Ten out of Twelve from the following : [10 × 1 = 10]

- i) Funds raised through loans or borrowings are _____.
 - a) Borrowed funds
 - b) Owners equity
 - c) Share capital
 - d) None of these
- ii) Equity shareholders are called _____.
 - a) Owners of the company
 - b) Partners of the company
 - c) Executives of the company
 - d) Guardian of the company
- iii) Which of the following industries should be located near the vicinity of raw materials?
 - a) Cycles
 - b) Televisions
 - c) Sewing machines
 - d) Steel mills
- iv) Which of these is not a part of Capital Structure?
 - a) Equity Shares
 - b) Debentures
 - c) Short-term borrowings
 - d) Bonds
- v) In the ABC Analysis system the B category stands for _____.
 - a) Outstanding importance in value
 - b) Comparatively unimportant in value
 - c) Comparatively important in value
 - d) Average importance in value
- vi) _____ is at the heart of production function.
 - a) Control sub system
 - b) Conversion sub system
 - c) Inventory Sub System
 - d) Raw material sub system

P.T.O.

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजव्या बाजूचे आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणतेही 10 प्रश्न सोडा. (प्रत्येकी 1 गुण) [10]
- i) कर्ज किंवा कर्जाद्वारे उभारलेला निधी आहे.
अ) उधार घेतलेला निधी ब) मालकांची इक्विटी
क) भाग भांडवल ड) यापैकी काहीही नाही
- ii) समहक्क भागधारकांना म्हणतात.
अ) कंपनीचे मालक ब) कंपनीचे भागीदार
क) कंपनीचे अधिकारी ड) कंपनीचे पालक
- iii) खालीलपैकी कोणता उद्योग कच्चा मालाच्या जवळ असावा ?
अ) सायकल ब) दूरदर्शन
क) शिलाई मशीन ड) पोलाद गिरण्या
- iv) यापैकी कोणता भांडवली संरचनेचा भाग नाही ?
अ) समहक्क शेअर्स ब) कर्जरोखे
क) अल्पकालीन कर्ज ड) बॉन्ड्स
- v) ए.बी.सी. (ABC) विश्लेषण प्रणालीमध्ये 'बी.' (B) श्रेणी चा अर्थ आहे.
अ) मूल्यात उत्कृष्ट महत्त्व
ब) मूल्यात तुलनात्मकदृष्ट्या बिनमहत्त्वाचे
क) तुलनेने महत्त्वाचे
ड) मूल्यामध्ये सरासरी महत्त्व
- vi) उत्पादन कार्याच्या केंद्रस्थानी आहे.
अ) नियंत्रण उपप्रणाली ब) रूपांतरण उपप्रणाली
क) इन्व्हेंटरी सब सिस्टम ड) कच्चा माल उपप्रणाली
- vii) उत्पादन प्रणाली मॉडेलमध्ये असतात.
अ) इनपुट आणि आउटपुट ब) रूपांतरण उप प्रणाली
क) नियंत्रण उप प्रणाली ड) वरील सर्व

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-4369

[Total No. of Pages : 4

[6032]-SODL-3011

T.Y. B.Com.

306B : BANKING & FINANCE - III

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any Ten :

[10]

- i) _____ is a postdated cheque.
 - a) Next dated
 - b) Before three month
 - c) Before six month
 - d) None of above
- ii) What is the full form of KYC.
 - a) Know Your customer
 - b) Know our customer
 - c) Know your custom
 - d) None of above
- iii) Banking Regulation Act 1949, Bank Reserve in the section _____
 - a) Section 5
 - b) Section 17
 - c) Section 11
 - d) Section 24
- iv) A Bank that collect the amount of a cheque on behalf of a customer is called a _____ Bank.
 - a) Collecting Bank
 - b) Paying Bank
 - c) SBI
 - d) None of above
- v) _____ is not negotiable instrument.
 - a) Gift
 - b) Promissory Note
 - c) Bill of Exchange
 - d) Cheque
- vi) In _____ year Indian Banking ombudsman scheme started.
 - a) 2006
 - b) 2000
 - c) 2005
 - d) 1949
- vii) Insolvency and bankruptcy Act _____
 - a) 2000
 - b) 2005
 - c) 2016
 - d) 2004
- viii) The information and technology Act was passed by the Government of India In _____ year.
 - a) 1999
 - b) 2000
 - c) 2001
 - d) 2002

P.T.O.

[6032]-SODL-3011

T.Y. B.Com.

306B : BANKING & FINANCE - III

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्रश्न 1) कोणतेही 10 प्रश्न सोडवा. [10]
- i) उत्तर दिनांकीत धनादेश म्हणजे
अ) पुढील तारखेचा ब) तीन महीने अधिच्या तारखेचा
क) सहा महीने अधिच्या तारखेचा ड) या पैकी नाही
- ii) KYC चे पूर्ण रूप लिहा.
अ) Know your customer ब) Know our customer
क) Know your custom ड) None of above
- iii) बँकिंग नियमन कायदा 1949 कलम मध्ये राखिव निधीची तरतुद आहे.
अ) कलम 5 ब) कलम 17
क) कलम 11 ड) कलम 24
- iv) ग्राहकाच्या वतीने धनादेशाची रक्कम वसूल करनारी बँक
अ) वसुली ब) प्रदायी
क) SBI ड) या पैकी नाही
- v) हे चलनक्षम दस्तऐवज नाही.
अ) भेटवस्तु ब) वचनचिठ्ठी
क) विनीमय पत्र ड) धनादेश
- vi) बँकिंग लोकपाल योजना साली लागु केली.
अ) 2006 ब) 2000
क) 2005 ड) 1949
- vii) नादारी आणि दिवाळखोरी कायदा साली लागु झाला.
अ) 2000 ब) 2005
क) 2016 ड) 2004
- viii) माहिती तंत्रज्ञान कायदा भारत सरकारने साली मंजूर केला.
अ) 1999 ब) 2000
क) 2001 ड) 2002

- ix) घेवुन मंजुर केलेल्या कर्जास सुरक्षित कर्ज म्हणतात.
 अ) तारण ब) जामीनदार
 क) विनातारण ड) या पैकी नाही
- x) बँका साठी शैक्षणिक कर्ज देतात.
 अ) व्यापारी ब) विध्यार्थी
 क) भागीदारी संस्था ड) मोठ्या कंपन्या
- ix) चलनक्षम दस्तऐवज कायदा मध्ये समंत करण्यात आला.
 अ) 1881 ब) 1942
 क) 1949 ड) 1883
- xii) बँकेची व्याख्या कायद्यानुसार आहे.
 अ) R.B.I. कायदा ब) बँकींग नियमन कायदा
 क) भारत सरकार कायदा ड) कंपनी कायदा

प्रश्न 2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [25]

- अ) कर्ज वसुलीच्या बिगर कायदेशीर उपाययोजना स्पष्ट करा.
 ब) टिप लिहा गहाण
 क) नादारी व दिवाळखोरी मंडळाची उद्दिष्टे लिहा.
 ड) वचनपत्र व विनीमय पत्र फरक स्पष्ट करा.
 इ) कर्ज वसुलीच्या कायदेशीर उपाययोजना स्पष्ट करा.
 फ) वसुली बँकेचे हक्क/अधिकार स्पष्ट करा.
 य) बँक व ग्राहक यांच्यातील नातेसंबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [25]

- अ) सुरक्षित कर्जाचे प्रकार स्पष्ट करा.
 ब) कर्जे मुक्ती आदेश टिप लिहा.
 क) प्रदायी बँकेचे अधिकार सांगा.
 ड) सायबर क्राईमचा बँकिंग क्षेत्रावर झालेला परिणाम टिप लिहा.
 इ) बँकिंग लोकपालाच्या अधिकार आणि जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.
 फ) भारतीय नादारी आणि दिवाळखोरी महामंडळ टिप लिहा.
 य) विनीमय पत्राची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) बँकिंग नियमन कायदा 1949 मधील निवडक तरतुदी स्पष्ट करा.
 ब) सायबर गुन्हांचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-4370

[Total No. of Pages : 3

[6032]-SODL-3012

T.Y. B.Com.

306(C) : BUSINESS LAWS AND PRACTICES - III
(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any Ten out of Twelve from the following : [10 × 1 = 10]

- a) Section _____ deals with confiscation of goods attempted to be improperly exported.
(120, 111, 113, 119)
- b) _____ Is the authority vested with responsibility for the administration of laws related to direct taxes.
(CGST, CBDT, ITC, CBEC)
- c) GST is _____ tax.
(Direct, Indirect, Input, Output)
- d) In IGST, "I" stand for _____.
(Intra, Internal, International, Integrated)
- e) Section _____ of Companies Act deals with internal audit.
(125, 127, 138, 139)
- f) _____ is the mechanism where the suppliers of goods or services are liable to pay tax.
(Backward Charge, Forward Charge, Reverse Charge, Surcharge)

P.T.O.

- g) Dividend must be paid within _____ days of the proclamation date.
(30, 15, 25, 20)
- h) Maximum number of directorships including alternate director ship is _____.
(5, 10, 15, 20)
- i) The person in whose place the alternate director is to be appointed should be absent for a period of not less than _____ months from India.
(3, 4, 5, 6)
- j) _____ Give an overview of custom laws and procedures.
(Custom Manual, Custom Rule, Custom Act, Custom Report)
- k) _____ Goods are those that are chargeable to duty and on which duty has not yet been paid.
(Dutiable, Imported, Exported, Physical)
- l) GST Stands for _____.
(Goods and Service Tax, Goods and Service Tag, Government Service Tax, All of these)

Q2) Attempt any Five out of Seven from the following : [5 × 5 = 25]

- What are the objectives of cost audit?
- What is the qualification and disqualification of an auditor?
- Distinguish between Interim Dividend & Final Dividend
- State the methods of valuation for customs.
- Write short note on NFRA.
- What is the penalty for delay and not filing the GST return?
- What details are required to fill in GSTR-1?

Q3) Attempt any Five out of Seven from the following : [5 × 5 = 25]

- a) Explain the composition & working of the GST Council.
- b) Explain scope and objects of the Custom Act.
- c) What are the functions of Goods & Services Tax Network(GSTN)?
- d) What are the general provisions relating to the appointment of directors?
- e) What is the role of the Central Board of Excise and Customs (CBEC) under the GST regime?
- f) Explain role and objectives of Investors Education and Protection Fund (IEPF).
- g) Explain Scope of Customs Act.

Q4) Attempt any One out of Two from the following : [1 × 10 = 10]

- a) What do you mean by Cost Audit? State the rights, duties, responsibilities & liabilities of the cost auditor.
- b) Explain Types of GST.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4371

[Total No. of Pages : 4

[6032]-SODL-3013

T.Y. B.Com.

306 E : COST & WORKS ACCOUNTING - III

(2019 Pattern) (CBCS)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions carry equal marks.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any Ten out of the Twelve from the following:

[10]

- a) Marginal Costing is also known as _____.
 - i) Variable Costing
 - ii) Direct Costing
 - iii) Both (i) and (ii)
 - iv) None of the above
- b) Technique of Marginal Costing is a valuable aid to the _____.
 - i) Management
 - ii) Shareholders
 - iii) Employees
 - iv) Customers
- c) The margin of safety is the difference between _____ Sales and Break-Even Sales.
 - i) Budgeted Sales
 - ii) Actual Sales
 - iii) Cash Sales
 - iv) Credit Sales
- d) Fixed Cost includes _____.
 - i) Rent
 - ii) Insurance Premium
 - iii) Property Tax
 - iv) All of the above
- e) Flexible budget is also known as _____ budget.
 - i) Variable
 - ii) Fixed
 - iii) Cash
 - iv) Sales
- f) _____ costs are also called as Period Costs.
 - i) Variable
 - ii) Fixed
 - iii) Semi-Variable
 - iv) None of the above

P.T.O.

- g) A plant utilization budget is prepared by _____ Manager.
- i) Sales
 - ii) Purchase
 - iii) Production
 - iv) Finance
- h) Inter-firm comparisons are most useful for measuring _____.
- i) Performance
 - ii) Product
 - iii) Price
 - iv) Place
- i) M.I.S. stands for _____.
- i) Management Information System
 - ii) Management Internal System
 - iii) Management Intelligence System
 - iv) Market Information System
- j) Uniform Costing aids in _____.
- i) Facilitates Price Fixation
 - ii) Promotes Healthy Competition
 - iii) Locate Weak-Spots
 - iv) All of the above
- k) Cost audit is to be conducted by a cost auditor who is a _____.
- i) Qualified cost and management accountant
 - ii) Qualified Chartered Accountant
 - iii) Qualified Company Secretary
 - iv) Any Indian Resident
- l) The basic purpose of cost audit is to establish the accuracy of _____ accounts.
- i) Financial
 - ii) Cost
 - iii) Management
 - iv) None of the above

Q2) Attempt any five out of seven from the following:

[25]

- a) Birla Ltd., Baroda has prepared the following budget estimated for the year 2021-22.

Sales Value : ₹ 1,50,000

Fixed Cost : ₹ 34,000

Variable Cost : ₹ 90,000

You are required to calculate P/V Ratio and BEP Sales.

- b) State the important features of fixed cost.
- c) State the advantages of Marginal Costing.
- d) Explain the duties of cost auditor.
- e) State the important objectives of Budgetary Control.
- f) Distinguish between uniform costing and inter-firm comparison.
- g) From the following cost data of Material X compute the following cost variance:
- i) Material Cost Variance
- ii) Material Price Variance

Standard Quantity (Units)	Standard Price (₹)	Actual Quantity (Units)	Actual Price (₹)
40	10	20	5

Q3) Attempt any five out of seven from the following:

[25]

- a) What are the limitations of Marginal Costing?
- b) From the following particulars calculate,
- i) Contribution per unit
- ii) P/V ratio
- iii) BEP (in units)

Fixed Expenses : ₹ 1,50,000

Selling Price Per Unit : ₹ 15

Variable Cost Per Unit : ₹ 10

- c) State the important features of Budget.
- d) Write a note on advantages of Uniform Costing.
- e) What are the advantages of Standard Costing?
- f) What are the types of cost audit?
- g) From the following cost data made available, calculate:
 - i) Labour Cost Variance
 - ii) Labour Rate Variance

Standard Hours (Hrs.)	Standard Rate (₹)	Actual Hours (Hrs.)	Actual Rate (₹)
1,000	0.75	1,100	0.80

Q4) Attempt any one of the two from the following:

[10]

- a) Define cost audit. State objectives and advantages of cost audit.
- b) The statement given below gives the Flexible Budget at 60% capacity of Finswell Ltd., Jaipur. Prepare a tabulated statement giving the budget figures at 75% and 90% capacity where no indication has been given. Make your own classification of expenses between fixed, variable and semi-variable expenses as per Tabular Method.

Particulars	60% Capacity
Direct Materials	1,60,000
Salaries to staff	60,000
Productive wages	40,000
Rent	12,000
Indirect Materials	48,000
Insurance of Machinery	12,000
Indirect Labour	40,000
Electric Power (40% Fixed)	8,000
Repairs and Maintenance (60% Fixed)	20,000

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4372

[Total No. of Pages : 4

[6032]-SODL-3014

T.Y.B.Com.

306G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - III
(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) Fill in the blanks (Any 10)

[10]

- i) Organizational culture refers to _____.
(Physical Layout, Financial Performance, Beliefs and norms)
- ii) _____ is one of the core components of Emotional Intelligence.
(Logical Reasoning, Empathy, Linguistic Ability)
- iii) _____ digital marketing channel played significant role during covid-19 lockdowns.
(Telemarketing, Social Media Marketing, Print Advertisement)
- iv) _____ is important for fostering a positive team culture in entrepreneurship.
(Encouraging learning from failures, Minimizing diversity, Discouraging open communication)
- v) _____ is one of the psychological consequences associated with chronic stress.
(Depression, Satisfaction, Heightened creativity)
- vi) Providing employees with opportunities for growth, learning and decision-making are the aims of _____.
(Job Analysis, Job Evaluation, Job Enrichment)
- vii) Entrepreneurs often have a higher need for _____, which motivate them to set and achieve ambitious goals.
(Routine, Predictability, Autonomy)
- viii) Laxmi Mittal's company merged with _____ in 2006.
(Arcelor, Tata Steel, Essar Steel)
- ix) A group leader who encourages open discussions, values diverse perspectives, and helps resolve conflicts is promoting _____.
(Conformity, Negative Group Dynamics, Positive Group Dynamics)

P.T.O.

- x) In _____ type of conflict management, parties involved in the conflict work together to find a mutually acceptable solution.
(Collaboration, Compromise, Accommodation)
- xi) _____ encourages individuals to seek opportunities for self-improvement and personal growth.
(Group Task, Team, Motivation)
- xii) Email Marketing is used to _____.
(send spam mail only, send targeted emails to a group, create an online stores)

Q2) Attempt Any Five : **[25]**

- a) Explain the characteristics of Organizational Behavior.
- b) Describe the determinants of Individual Behavior.
- c) Describe how Mr. Anand Mahindra can inspire anyone for entrepreneurship.
- d) State the process for Group Formation.
- e) Discuss the Corporate Training.
- f) What are the various types of the stress in entrepreneurship?
- g) Discuss the Role of Entrepreneur.

Q3) Attempt Any Five : **[25]**

- a) State the need of motivation for entrepreneurs.
- b) What is Personality Traits?
- c) Discuss the journey and career of Managing Director of Bharat Forge, Mr. Baba Kalyani.
- d) Explain the concept 'Management By Objective'
- e) Discuss the 'Theories of Conflict Management'.
- f) What is the meaning of Job Enlargement?
- g) Discuss the 4 P's of Digital Marketing.

Q4) Attempt Any One : **[10]**

- a) Explain in detail the role of Covid-19 in Digital Marketing for enhancing entrepreneurship.
- b) Which factors influence on Conflict Management in Entrepreneurship?

Total No. of Questions : 4]

P4372

[6032]-SODL-3014

T.Y.B.Com.

306G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - III

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 70]

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) रिकाम्या जागी योग्य शब्द भरा. (कोणतेही दहा)

[10]

- i) संघटनात्मक संस्कृती चा संदर्भ देते.
(भौतिक मांडणी, आर्थिक कामगिरी, विश्वास आणि नियम)
- ii) हा भावनिक बुद्धिमत्तेच्या मुख्य घटकांपैकी एक आहे.
(तार्किक तर्क, सहानुभूती, भाषिक क्षमता)
- iii) डिजिटल मार्केटिंग चॅनेलने कोविड-19 लॉकडाऊन दरम्यान महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावली.
(टेलिमार्केटिंग, सोशल मीडिया मार्केटिंग, प्रिंट जाहिरात)
- iv) उद्योजकतेमध्ये सकारात्मक संघ संस्कृती वाढवण्यासाठी हे महत्त्वाचे आहे.
(अपयशातून शिकण्यास प्रोत्साहन देणे, विविधता कमी करणे, मुक्त संवादास परावृत्त करणे)
- v) हा दीर्घकालीन तणावाशी संबंधित मानसिक परिणामांपैकी एक आहे.
(उदासीनता, समाधान, वाढलेली सर्जनशीलता)
- vi) कर्मचाऱ्यांना प्रगतीसाठी, शिकण्यासाठी आणि निर्णय घेण्यासाठी संधी प्रदान करणे हे
चे उद्दिष्ट आहेत.
(नोकरी विश्लेषण, नोकरी मूल्यांकन, नोकरी समृद्धी)
- vii) उद्योजकांना अनेकदा ची जास्त गरज असते, जी त्यांना महत्वाकांक्षी उद्दिष्टे निश्चित करण्यास आणि साध्य करण्यास प्रवृत्त करते.
(नियमितता, अंदाज, स्वायत्तता)
- viii) लक्ष्मी मित्तल यांची कंपनी 2006 मध्ये बरोबर विलीन झाली.
(आर्सेलर, टाटा स्टील, एस्सार स्टील)
- ix) खुल्या चर्चेला प्रोत्साहन देणारा, विविध दृष्टिकोनांना महत्त्व देणारा आणि संघर्ष सोडवण्यास मदत करणारा गट नेता ला प्रोत्साहन देतो.
(अनुरूपता, नकारात्मक गट डायनॅमिक्स, सकारात्मक गट गतिशीलता)

- x) प्रकारच्या संघर्ष व्यवस्थापनामध्ये, संघर्षात सहभागी पक्ष परस्पर स्वीकार्य तोडगा काढण्यासाठी एकत्र काम करतात.
(सहयोग, तडजोड, निवास)
- xi) व्यक्तींना स्व-सुधारणा आणि वैयक्तिक वाढीसाठी संधी शोधण्यासाठी प्रोत्साहित करते.
(ग्रुप टास्क, टीम, प्रेरणा)
- xii) ई-मेल मार्केटिंगचा वापर यासाठी केला जातो.
(फक्त स्पॅम मेल पाठवणे, समूहाला लक्षित ई-मेल पाठवणे, ऑनलाइन स्टोअर तयार करणे)

प्र.2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) संघटनात्मक वर्तनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) वैयक्तिक वर्तनाच्या निर्धारकांचे वर्णन करा.
- क) श्री आनंद महिंद्रा एखाद्याला उद्योजकतेसाठी कसे प्रेरित करू शकतात याचे वर्णन करा.
- ड) गट निर्मितीची प्रक्रिया सांगा.
- इ) कॉर्पोरेट प्रशिक्षणावर चर्चा करा.
- फ) उद्योजकतेमध्ये विविध प्रकारचे ताण कोणते आहेत?
- य) उद्योजकाच्या भूमिकेवर चर्चा करा.

प्र.3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) उद्योजकांना प्रेरणा देण्याची गरज सांगा.
- ब) व्यक्तिमत्त्व गुणधर्म म्हणजे काय?
- क) भारत फोर्जचे व्यवस्थापकीय संचालक श्री बाबा कल्याणी यांचा प्रवास आणि कारकिर्दीबद्दल चर्चा करा.
- ड) 'उद्दिष्टानुसार व्यवस्थापन' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- इ) 'संघर्ष व्यवस्थापनाच्या सिद्धांतांची' चर्चा करा.
- फ) नौकरी विस्तार (जॉब एन्लार्जमेंट) चा अर्थ काय आहे?
- य) डिजिटल मार्केटिंगच्या 4P वर चर्चा करा.

प्र.4) कोणतेही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) उद्योजकता वाढविण्यासाठी डिजिटल मार्केटिंगमध्ये कोविड-19 ची भूमिका तपशीलवार सांगा.
- ब) उद्योजकतेतील संघर्ष व्यवस्थापनावर कोणते घटक प्रभाव टाकतात?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4373

[Total No. of Pages : 4

[6032]-SODL-3015

T.Y. B.Com.

**306 H : MARKETING MANAGEMENT - III
(2019 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten :

[10]

- i) Who suggested 4 P's of marketing mix?
 - a) Peter Drucker
 - b) Philip Kotler
 - c) Stephen Morse
 - d) F.W. Taylor
- ii) Marketing mix does not included _____.
 - a) Product
 - b) Price
 - c) Place
 - d) Sales
- iii) Marketing philosophy focuses on _____.
 - a) Profit maximization
 - b) Sales maximization
 - c) Consumer satisfaction
 - d) None of the above
- iv) The primary motive of a business is _____.
 - a) To earn profit
 - b) CSR
 - c) Manufacturing
 - d) Profiteering
- v) Advertising is affected by _____ forces.
 - a) Economic
 - b) Social
 - c) Legal
 - d) All of the above
- vi) Ethical advertising is associated with _____.
 - a) Subjectivity
 - b) Misrepresentation
 - c) Fraud
 - d) Truth and fairness
- vii) Intangibility, perishability and Inseparability are the characteristics of _____.
 - a) Products
 - b) Goods
 - c) Services
 - d) Patent
- viii) Which social media platform is most useful for B₂B Marketing?
 - a) Linked In
 - b) Facebook
 - c) Instagram
 - d) Twitter
- ix) The most common skills required for a career in social media marketing is/are _____.
 - a) Analytical skills
 - b) Communication skills
 - c) Creativity
 - d) All of the above

P.T.O.

- x) _____ ensure that all advertising should be legal, decent, honest and truthful along with a sense of social responsibility.
- a) Accounting standards b) Auditing standards
c) Advertising standards d) Code of conduct
- xi) The Advertising standards council of India was established in _____.
a) 1985 b) 1990
c) 2000 d) 2005
- xii) _____ is an example of an Internet portal.
a) Google b) Amazon
c) Facebook d) All of the above

Q2) Attempt any five from the following : [25]

- a) State the objectives of Advertising.
b) What are the factors affecting selection of Advertising Media.
c) Explain the relation between Advertising Appeal and Buying motive.
d) Explain the effects of Advertising on consumer prices.
e) Write a note on Ethics in Advertising.
f) State the meaning and definition of Brand.
g) What are the challenges in new branding?

Q3) Attempt any five from the following : [25]

- a) What is service Marketing?
b) 7 P's concept of service Marketing.
c) Write a note on television advertising.
d) Careers in social media marketing.
e) What is marketing control?
f) Write a note on marketing audit.
g) What are the social networking site?

Q4) Attempt any one from the following : [10]

- a) What are the Appeals in marketing? Explain the significance of appeals.
b) Explain the concept of B₂B services and B₂C services in detail.

Total No. of Questions : 4]

P4373

[6032]-SODL-3015

T.Y. B.Com.

306 H : MARKETING MANAGEMENT - III

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) विपणन मिश्रचे 4P's कोणी सुचविले?
 - अ) पीटर ड्रुकर
 - ब) फिलिप कोटलर
 - क) स्टीफन मोर्से
 - ड) एफ. डब्ल्यू टेलर
- ii) विपणन मिश्रामध्ये समाविष्ट होत नाही.
 - अ) उत्पाद
 - ब) किंमत
 - क) स्थान
 - ड) विक्री
- iii) विपणन तत्वज्ञान वर भर देते.
 - अ) नफा महत्तमीकरण
 - ब) विक्री महत्तमीकरण
 - क) ग्राहक समाधान
 - ड) यापैकी एकही नाही
- iv) हा व्यवसायाचा प्राथमिक हेतू आहे.
 - अ) नफा मिळविणे
 - ब) सी.एस.आर.
 - क) उत्पादन
 - ड) नफेखोरी
- v) जाहीरात ही घटकांमुळे प्रभावित असते.
 - अ) आर्थिक
 - ब) सामाजिक
 - क) कायदेशीर
 - ड) वरीलपैकी सर्व
- vi) जाहीरातीतील नैतिकता ही शी संबंधित आहे.
 - अ) व्यक्तिनिष्ठता
 - ब) असत्य विधान
 - क) धोका
 - ड) सत्य आणि न्याय
- vii) अदृश्यता, नाशवंतपणा आणि अविभाज्यता ही ची वैशिष्ट्ये आहेत.
 - अ) उत्पाद
 - ब) माल
 - क) सेवा
 - ड) पेटंट
- viii) B₂B विपणनासाठी कोणते सामाजिक माध्यम प्लॅटफॉर्म अधिक उपयुक्त आहे?
 - अ) लिंकड इन
 - ब) फेसबुक
 - क) इंस्टाग्राम
 - ड) ट्विटर

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4374

[6032]-SODL-3016

[Total No. of Pages : 4

T.Y. B.Com.

306K : INSURANCE, TRANSPORT & TOURISM - III
(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Attempt any Ten out of Twelve from the following:

[10]

- i) Who is insurance customer?
- ii) What is Retention of Risk?
- iii) What is mean by underwriting?
- iv) What is non-medical expenses?
- v) Who is surveyors?
- vi) Which organisation regulates Insurance Sector in India.
- vii) How much percentage of F.D.I. in the insurance industry in India.
- viii) Which institutes regulates insurance in USA.
- ix) Who is tour manager?
- x) What is mean by tour package?
- xi) Who is tour Agent?
- xii) What is mean by tour operator?

P.T.O.

Q2) Attempt any Five out of Seven from following: [25]

- a) Explain the concept of mind sets of customers for taking insurance.
- b) For which type of insurance medical examination is required?
- c) State the significance of tour package in detail.
- d) Customer satisfaction in tour.
- e) State principles of underwriting.
- f) State the impact of Right to Information Act on insurance business.
- g) Give career opportunities in Tour Marketing.

Q3) Attempt any Five out of Seven from the following: [25]

- a) Why tour agencies have maintained the quality of tour?
- b) Why administration of tour is important?
- c) Role of tour Guide.
- d) Which factors are affecting the tour packages formulation.
- e) State the challenges of privatisation of insurance in India.
- f) Explain the Role of IRDAI.
- g) Different types of insurance customers.

Q4) Attempt any One out of Two from the following: [10]

- a) Write detailed note on 'Future of Insurance Business in India'.
- b) Describe the tourist buying behaviour and the role of tour operator in detail.

Total No. of Questions : 4]

P4374

[6032]-SODL-3016

T.Y. B.Com.

306K : INSURANCE, TRANSPORT & TOURISM - III

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) विमा ग्राहक कोण आहे?
- ii) जोखीम राखणे म्हणजे काय?
- iii) हमी म्हणजे काय?
- iv) गैर-वैद्यकीय खर्च म्हणजे काय?
- v) सर्वेक्षण कर्ता कोण असतो?
- vi) भारतातील विमा क्षेत्राचे नियमन कोणती संस्था करते?
- vii) भारतातील विमा उद्योगात कीती टक्के परकीय (F.D.I.) गुंतवणूक आहे?
- viii) अमेरिकेत (USA) मध्ये कोणती संस्था विम्याचे नियमन करते?
- ix) ट्रू मॅनेजर कोण आहे?
- x) ट्रू पॅकेज म्हणजे काय?
- xi) ट्रू एजंट कोण आहे?
- xii) ट्रू ऑपरेटर म्हणजे काय?

प्र.2) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) विमा घेण्यासाठी ग्राहकांच्या मानसिकतेची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) कोणत्या प्रकारच्या विम्यासाठी वैद्यकीय तपासणी आवश्यक आहे?
- क) टूर पॅकेजचे महत्त्व तपशिलवार सांगा.
- ड) टूरमध्ये ग्राहकांचे समाधान
- इ) हमीची तत्वे सांगा.
- फ) विमा व्यवसायावर माहिती अधिकार कायद्याचा प्रभाव सांगा.
- य) टूर मार्केटिंगमध्ये करीअरच्या संधी.

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) टूर एजन्सी दौऱ्याचा दर्जा का राखतात?
- ब) दौऱ्याचे प्रशासन महत्त्वाचे का आहे?
- क) टूर मार्गदर्शकाची भूमिका
- ड) कोणत्या घटकांचा टूर पॅकेज तयार करण्यावर परीणाम होतो?
- इ) भारतातील विम्याच्या खाजगीकरणातील आव्हाने सांगा.
- फ) IRDAI ची भूमिका स्पष्ट करा.
- य) विमा ग्राहकांचे विविध प्रकार

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) 'भारतातील विमा व्यवसायाचे भविष्य' यावर तपशीलवार टिपण लिहा.
- ब) पर्यटकांच्या खरेदीच्या वर्तनाचे आणि टूर ऑपरेटरच्या भूमिकेचे तपशिलवार वर्णन करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-4376

[Total No. of Pages : 6

[6032]-SODL-3018

T.Y. B.Com.

304 : AUDITING AND TAXATION

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) Use of Calculator is allowed.

Q1) A) Fill in the blanks (Any Five) : [5]

- i) The process of _____ begins when the process of accounting completes.
 - a) Book-keeping
 - b) Auditing
 - c) Verification
 - d) Finalization of Accounts
- ii) _____ is the example of fictitious asset.
 - a) Goodwill
 - b) Building
 - c) Freehold Property
 - d) Preliminary Expenses
- iii) The fundamental objective of the audit is to _____.
 - a) Protect the interest of the minority shareholders
 - b) Detect and prevent errors and fraud
 - c) Assess the effectiveness of the company's performance
 - d) Attest to the credibility of the company's accounts
- iv) Income tax is a tax on _____.
 - a) Income
 - b) Capital
 - c) Turnover
 - d) Expenditure

P.T.O.

- v) The term HUF stands for _____.
 - a) Hindu Unified Family b) Human Undivided Family
 - c) Hindu Undivided Family d) Human Uniform Family
- vi) A person by whom any tax is payable under Income Tax Act 1961 is called as an _____.
 - a) Individual b) Tax receiver
 - c) Assessee d) None of the above
- vii) The term person includes _____.
 - a) HUF b) AOP
 - c) BOI d) All of the above

B) State whether the following statement is TRUE or FALSE (Any Five) : [5]

- i) Auditing requires all the documentary evidence, books of accounts and all other relevant documents at the time of auditing.
- ii) Auditor does not require to follow the Generally Accepted Audit Procedure.
- iii) Audit must continue till the next Annual General Meeting takes place.
- iv) Audit Evidence does not refer to the information which may be in form or documents, vouchers, and explanations.
- v) Income Tax Act extends to whole of India except Jammu and Kashmir.
- vi) Illegal Incomes are not taxable under Income Tax Act, 1961.
- vii) Previous year can be more or less than 12 months.

Q2) Write Short Note on (Any Five) : [25]

- a) Audit Programme
- b) Audit Certificate
- c) Tax Audit under section 44AB
- d) House Rent Allowance
- e) Agricultural Income
- f) Residential Status of an Individual
- g) Audit Note-Book

Q3) Attempt any Five from the following :

[25]

- a) What is mean by Internal Control System?
- b) Define the term 'Person'.
- c) What do you mean by Vouching & Verification?
- d) What is meant by Internal Audit?
- e) How to calculate Annual Value of let out House Property?
- f) Explain Deduction u/s 80D.
- g) What is Teeming & lading?

Q4) Attempt any One from the following :

[10]

- a) What is auditing? Explain the Objectives of Auditing.
- b) Mr. Suresh is an employee of a well-known private limited company at Pune. He received the following income from the company during the year previous year 2022-23.
 - Basic Salary Rs. 21,300 p.m.
 - Dearness Allowance (50% applicable for retirement benefit) Rs.12,000 p.m.
 - Conveyance Allowance Rs. 6,800.
 - Children Education Allowance Rs. 90 p.m. per child for two children.
 - He contributed to his Statutory Provided Fund amounting to Rs.12,000 and the matching contribution was met by the company to the same fund.
 - Interest credited to S.P.F. @ 8% p.a. is Rs. 8,000.
 - Company has provided car, having capacity 1400cc, for both official as well as private purpose. The car is owned by the employer and all the expenses are met by the company.
 - He paid professional tax Rs.200 p.m.

Compute the taxable income from salary as per Old Regime for the assessment year 2023-24.

304 : AUDITING AND TAXATION

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजव्या बाजूचे आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) रिक्त जागा भरा (कोणतेही पाच) : [5]

- i) हिशोबाची प्रक्रिया पूर्ण झाल्यावर ची प्रक्रिया सुरू होते.
अ) बुक-कीपिंग ब) लेखापरीक्षण
क) पडताळणी ड) खात्यांचे अंतिमीकरण
- ii) हे काल्पनिक मालमत्तेचे उदाहरण आहे.
अ) धंद्यातील पत ब) इमारत
क) फ्रीहोल्ड मालमत्ता ड) प्राथमिक खर्च
- iii) लेखापरीक्षणाचे मूलभूत उद्दिष्ट हे आहे.
अ) अल्पसंख्याक भागधारकांच्या हिताचे रक्षण करा
ब) त्रुटी आणि फसवणूक शोधणे आणि प्रतिबंध करणे
क) कंपनीच्या कामगिरीच्या परिणामकारकतेचे मूल्यांकन करा
ड) कंपनीच्या खात्यांच्या विश्वासाहतेची साक्ष द्या
- iv) आयकर हा वरील कर आहे.
अ) उत्पन्न ब) भांडवल
क) उलाढाल ड) खर्च
- v) HUF या शब्दाचा अर्थ आहे.
अ) हिंदू एकत्रित कुटुंब ब) मानवी अविभक्त कुटुंब
क) हिंदू अविभक्त कुटुंब ड) मानवी एकसमान कुटुंब

vi) आयकर कायदा 1961 अंतर्गत कोणताही कर देय असलेल्या व्यक्तीला म्हणतात.

अ) वैयक्तिक	ब) कर प्राप्तकर्ता
क) करनिर्धारक	ड) वरीलपैकी काहीही नाही

vii) व्यक्ती या शब्दात समाविष्ट आहे.

अ) HUF	ब) AOP
क) BOI	ड) वरील सर्व

ब) खालील विधान सत्य आहे की असत्य (कोणतेही पाच) : [5]

- i) लेखापरीक्षणासाठी सर्व कागदोपत्री पुरावे, हिशोबाची पुस्तके आणि इतर सर्व संबंधित कागदपत्रे ऑडिटच्या वेळी आवश्यक असतात.
- ii) लेखापरीक्षकाला समान्यतः स्वीकृत लेखापरीक्षण प्रक्रियेचे पालन करण्याची आवश्यकता नाही.
- iii) पुढील वार्षिक सर्वसाधारण सभा होईपर्यंत लेखापरीक्षण चालू ठेवणे आवश्यक आहे.
- iv) लेखापरीक्षण पुरावा फॉर्म किंवा दस्तऐवज, व्हाउचर आणि स्पष्टीकरणात असू शकणाऱ्या माहितीचा संदर्भ देत नाही.
- v) प्राप्तिकर कायदा जम्मू आणि काश्मीर वगळता संपूर्ण भारतामध्ये विस्तारित आहे.
- vi) आयकर कायदा, 1961 अंतर्गत अवैध उत्पन्न करपात्र नाही.
- vii) मागील वर्ष 12 महिन्यांपेक्षा जास्त किंवा कमी असू शकते.

प्रश्न 2) कोणत्याही पाच वर लहान टीप लिहा : [25]

- अ) ऑडिट कार्यक्रम
- ब) ऑडिट प्रमाणपत्र
- क) कलम 44AB अंतर्गत कर लेखापरीक्षण
- ड) घरभाडे भत्ता
- इ) कृषी उत्पन्न
- फ) एखाद्या व्यक्तीची निवासी स्थिती
- य) लेखापरीक्षण नोंद-पुस्तक

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

[25]

- अ) अंतर्गत नियंत्रण प्रणाली म्हणजे काय?
- ब) 'व्यक्ती' या शब्दाची व्याख्या करा.
- क) व्हाउचिंग आणि व्हेरिफिकेशन म्हणजे काय?
- ड) अंतर्गत ऑडिट म्हणजे काय?
- इ) घराच्या मालमत्तेचे वार्षिक मूल्य कसे मोजावे?
- फ) 80D अंतर्गत वजावट स्पष्ट करा.
- य) टीमिंग आणि लॉडिंग म्हणजे काय?

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

[10]

- अ) लेखापरीक्षण म्हणजे काय? लेखापरीक्षणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- ब) श्री सुरेश हे पुणे येथील एका सुप्रसिद्ध प्रायव्हेट लिमिटेड कंपनीत कर्मचारी आहेत. मागील वर्ष 2022-23 मध्ये त्यांना कंपनीकडून खालील उत्पन्न मिळाले.
 - मूल पगार रु. 21,300 p.m.
 - महागाई भत्ता (निवृत्तीच्या लाभासाठी 50% लागू) रु. 12,000 p.m.
 - वाहतूक भत्ता रु. 6,800.
 - मुलांचा शिक्षण भत्ता रु. 90 p.m. प्रति बालक दोन मुलांसाठी.
 - त्यांनी त्यांच्या वैधानिक भविष्य निर्वाह निधीमध्ये रु. 12,000 इतके योगदान दिले आणि कंपनीने त्याच निधीमध्ये समान योगदान दिले.
 - वैधानिक भविष्य निर्वाह निधीमध्ये व्याज जमा केले @ 8% p.a. रु. 8,000 आहे.
 - कंपनीने अधिकृत आणि खाजगी दोन्ही हेतूसाठी 1400cc क्षमतेची कार उपलब्ध करून दिली आहे. कार मालकाची आहे आणि सर्व खर्च कंपनी करते.
 - त्यांचे व्यावसायिक कर भरला रु. 200 p.m.

2023-24 मूल्यांकन वर्षासाठी जुन्या नियमानुसार करपात्र पगाराची गणना करा.

